

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ภูมิหลัง	1
คำถามวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2550 – 2554	10
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553	10
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	13
กระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	27
กระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ท้องถิ่น	37
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	38
เกลือสินเธาว์	40
การจัดการความรู้	46

หัวเรื่อง	หน้า
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	49
แนวคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น	53
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้	54
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง	57
ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้	59
บริบทของโรงเรียนบ้านเพ็กท่าบ่อวิทยา	61
บริบทของชุมชนบ้านท่าบ่อ	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยในประเทศ	68
งานวิจัยต่างประเทศ	70
กรอบแนวคิดการวิจัย	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ระเบียบวิธีวิจัย	73
ขอบเขตการวิจัย	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	77
วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	82
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	92
สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล	94
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหา สํารวจแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และสำรวจความต้องการ ในการจัด กระบวนเรียนรู้วิทยาศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน	97
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนเรียนรู้วิทยาศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านภูมิปัญญาการต้มเกลือสินเธาว์ของนักเรียน	106
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจต่อกระบวนเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ท้องถิ่นผ่านภูมิปัญญาการต้มเกลือสินเธาว์ของนักเรียน	142

หัวข้อ	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	147
สรุปผลการวิจัย	148
อภิปรายผล	149
ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก	162
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	164
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ	182
ภาคผนวก ค แผนการจัดกิจกรรม	186
ประวัติผู้วิจัย	201

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	26
2	แสดงจำนวน บุคลากร ของ โรงเรียนบ้านเพ็ททำบ่อวิทยา ปีการศึกษา 2554	62
3	แสดงจำนวนนักเรียน แยกเป็นรายชั้น ในปีการศึกษา 2554	63
4	แผนการดำเนินงานและการเก็บรวบรวมข้อมูล	89
5	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน	103
6	ผลวิเคราะห์ข้อมูลสำรวจความต้องการเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นผ่านภูมิปัญญาของนักเรียน	104
7	ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เรื่องการต้มเกลือสินเธาว์	104
8	แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเวทีเสวนา	109
9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ท้องถิ่นผ่านภูมิปัญญาการต้มเกลือสินเธาว์ของนักเรียน	111
10	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการจัดกระบวนการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6	136
11	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ท้องถิ่นผ่านภูมิปัญญาการต้มเกลือสินเธาว์ของนักเรียน คำเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน	142
12	สรุปแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสังเกตพฤติกรรม ด้านกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กับเนื้อหา ของผู้เชี่ยวชาญ	182

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1	กระบวนการจัดการความรู้ 47
2	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย 72
3	แสดงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านท่าบ่อ 100
4	แสดงที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านท่าบ่อ 101
5	แสดงการสนทนากลุ่มแบบชาวอีสาน เรียกว่า “การ โสกัน” 107
6	แสดงที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ตามแผนที่แหล่งเรียนรู้ 110

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่

หน้า

1	การประชุม คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาฯ และผู้ปกครองนักเรียน	98
2	แสดงการเปิดเวทีเสวนา “การ โสกัน”	109
3	ผู้วิจัย นักเรียน ร่วมกันตั้งคำถามเส้นทางการสำรวจแหล่งเรียนรู้	114
4	ผู้วิจัย นักเรียน ร่วมกันสำรวจเส้นทางไปแหล่งเรียนรู้	114
5	ร่วมกันเขียนภาพแผนที่แหล่งเรียนรู้เส้นทางการต้มเกลือสินเธาว์	116
6	นักเรียนมอบตัวเป็นศิษย์ และร่วมตั้งคำถาม	116
7	นักเรียนร่วมกันวาดภาพการเรียนรู้จากเรื่องเล่า	117
8	นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ความเป็นมาของการต้มเกลือจากเรื่องเล่า	117
9	ผลงานนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ความเป็นมาของการต้มเกลือจากเรื่องเล่า ..	118
10	นักเรียนชื่นชมและประเมินผลงาน	118
11	นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามการสำรวจดินเค็ม	119
12	นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามการสังเกตลักษณะของดิน	120
13	นักเรียนร่วมกันเตรียมอุปกรณ์การขุดดินเค็ม	120
14	นักเรียนร่วมกันลงมือการปฏิบัติจริง การสังเกตดินเค็มกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ..	121
15	นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้การขุดดินเค็มเป็นแผนที่ความคิด	121
16	ร่วมนำเสนอและชื่นชมผลงาน	122
17	นักเรียนร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงาน.....	122
18	นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามขั้นตอนการขึ้นฮางเกลือ	133
19	นักเรียนร่วมกันวางแผนการขึ้นฮางเกลือจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	133
20	อุปกรณ์การขึ้นฮางเกลือ เช่นคดฟาง กะลามะพร้าว และโอ่ง	124
21	กระบวนการขึ้นฮางเกลือ	124
22	นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และทำเป็นแผนที่ความคิด	126
23	นักเรียนร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงาน	127
24	ร่วมกันตั้งคำถามขั้นตอนการต้มเกลือสินเธาว์จากภูมิปัญญา	127
25	นักเรียนร่วมกันวางแผนการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง	128

ภาพประกอบที่	หน้า
26	อุปกรณ์การต้มเกลือสินเธาว์ ได้แก่ กะละมัง หม้อต้ม ตะกร้า ตะหลิว 128
27	กระบวนการต้มเกลือ 130
28	นักเรียนร่วมกันตั้งคำถาม 130
29	ร่วมกันสรุปองค์ความรู้จากเรื่องการต้มเกลือสินเธาว์ 130
30	นักเรียนร่วมนำเสนอผลงาน 131
31	นักเรียนร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงาน 131
32	นักเรียนร่วมจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก 133
33	นักเรียนร่วมจัดทำเป็นหนังสือเล่มใหญ่ 133
34	สรุปองค์ความรู้การศึกษาเส้นทางเกลือสินเธาว์สู่ชีวิตประจำวัน 134
35	ผลงานโครงงานอาชีพ “คนขายเกลือรุ่นเยาว์” “ข้าวเหนียวกับเกลือ” 135
36	เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล 141
37	จัดนิทรรศการแสดงผลงานและเผยแพร่ผลงานนักเรียน 141